

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Varščine prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 30.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrata: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr. če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 257.

V Ljubljani, v soboto 8. novembra 1890.

Letnik XVIII.

Deželni zbor kranjski.

(Osma seja, dné 7. novembra.)

(Dalje.)

Dr. Bleiweis poroča o dovršeni zgradbi dveh novih oddelkov v blaznici na Studencu. Deželni zbor je bil v ta namen dovolil 66.000 gld., izdalo se je pa 69.407 gld. 27 kr., torej 3407 gld. 27 kr. več, kakor je bilo dovoljeno. Deželni zbor jemlje to poročilo na znanje in odobri presežek stavbenih stroškov.

Prošnja cerkniške občine, da naj se odpošlje deželni inženjer preiskavat, kje bi se dobila dobra pitna voda, se po nasvetu poročevalca Kluna izroči deželnemu odboru, da prilično ustreže želji prosilcev.

Baron Rechbach poroča o brezplačni prepustitvi nekaterih zemljiških parcel poleg deželnega muzeja za napravo javnega prostora, in obveljata brez ugovora naslednja predloga:

„1. Pogodba sklenjena med deželo Kranjsko in mestno občino ljubljansko z dné 7. januarja 1890 se s pogojem odobri, da se mestna občina jednako, kakor gledé parcelnih št. 67/1 in 140/3 davčne občine Kapucinsko predmestje posledobno še zaveže, da ne bode na nobenem delu parcele št. 536/1, davčne občine Spodnja Šiška, nikdar zgradila poslopij ali drugih stavb, tudi ne hranila na njih stavbinskega gradiva in ne nalagala nánjo smeti, blata ali druge nesnage, in da dalje dovoli, da se to omejilo lastninske pravice vknjiži tudi gledé parcele št. 556/1 v zemljiški knjigi.

2. Deželnemu odboru se naroča, da temu sklepu zadobi Najvišje potrjenje.“

Prošnja podobčine Rakitna zaradi podpore za občinsko cesto z Rakitne v Borovnico se izroči deželnemu odboru, da preišče potrebo te ceste in dovoli primerno podporo iz dotičnega kredita.

Živahen je bil razgovor o razširjanji trtne uši po Kranjskem, o katerem je isti poslanec, kakor o prejšnji točki, namreč gospod Povše, poročal tako-le:

„Poročati imam o poročilu deželnega odbora, tikajoč se razširjenja trtne uši po Kranjskem. Ako se je jednako poročilo v lanskem zasedanju glasilo neugodno, toliko obupnejše je letošnje, ker iz podatkov o razširjevanji tega groznega trtnega pokončevalca moremo konstatovati, da je itak dovolj nesrečna dolenjska vinoreja v najžalostnejšem položaju, ker nad 50% vinogradov je že uničenih ali po filokseri okuženih, in ni dvomiti, da se je letos gotovo zopet ta pošast po dolenjskih vinogradih razširila tako, da je, žalibog, le pregotova sodba, da v malo letih bodo vsi dolenjski vinogradi po filokseri uničeni. Saj vidimo, da je v že tako osiromašenem črnomaljskem okraju od 1961 ha vinogradov že 1546 ha deloma uničenih, deloma vsaj okuženih. Tudi v krškem okraju je nadpolovica vinogradov filokseri zapadla; tretjina pa je v postojnskem okraju napadena, kjer je od 1202 ha že 478 ha okuženih.

Sedaj je na tem, da ne bodo posledice te za Dolenjsko vsekako nesrečne katastrofe pregrozne toliko za Dolenjsko, kolikor sploh za celo deželo, ker prav iz dolenjskih vinogradov prihajala je precejšnja svota davščin toliko državi, kolikor tudi deželi.

Visoki deželni zbor je v lanskem zasedanju dovolil deželnemu odboru primerni kredit, da bi tako pospeševal po okuženih vinorodnih krajih zasajanje ameriških trt. Ob enem je naročil deželnemu odboru, da prosi visoko poljedelsko ministerstvo, naj bi revnim vinogradnikom in občinam, katere pravilno zasajajo vinograde z amerišskimi trtami, brezplačno delilo potrebne ameriške trte. Iz odloka vis. poljedelskega ministerstva gledé oddaje ameriških trt je razvideti, da je cena osobito za ukoreninene trte ostala nespremenjena, to je, 10 gld. 1000 komadov, ter da brezplačno se morejo iz državnih trtnic dobivati rezanice le v tistih slučajih, kadar je nasaditi takozvani vinograd za trte-plodnice ali rezanice ob občinskih ali društvenih troških, in ako bode zagotovljeno, da bodo iz tega nasada po oni ceni se oddajale trte, kakor jih prodaje ministerstvo.

Gospodarski odsek ne more si kaj, da ne bi izrekel svoje obžalovanje, da ni visoko ministerstvo blagovolilo jemati ozir na izredne razmere dolenj-

skega vinogradarstva in vinogradarjev sploh, ki so tu v dokaj obupnejšem položaju, kakor pa n. pr. nižje-avstrijski vinogradniki, ki si morejo z marsičem že zaradi bližnjega velikega Dunaja pomagati. V naši Belikrajni in tudi drugod po Dolenjskem nahajajo se vinogradniki, ki niti za sol, s katero bi osolili krompir, nimajo denarja. Visoka vlada je ceno na Štajarskem znižala za polovico, kakor je to c. kr. namestnik v štajarskem deželnem zboru v lanskem zasedanju izrekel, in tako naj bi vis. ministerstvo uvaževalo borne obupne razmere dolenjskih vinogradnikov ter priznalo, da so jedinega dohodka po filokseri oropani reveži nezmožni tudi za znižane cene nakupovati ameriških trt, iz katerih nasadb še le v 4—5 letih imajo upati zopetnega prihodka. Koliko treba jim napora tedaj, da zopet iz vinograde dobijo kaj dohodka, in pozabiti se ne sme, da ameriškim trtam treba obilno gnojiti, kar je za dolenjske razmere zopet velika žrtev, ker jim primanjkuje gnojja, to zaradi pičle ondotne živinoreje kar pa zopet pomnožuje obilne stroške itak bornim vinogradnikom. Ne zabimo, da se ravna tu za katastrofo, ki je zadela ljud, ki se je rod za rodom že stoletja pečal s trtorejo, in ki je bil navezan na svoj vinograd kot pogostoma jedino svojo zaslonbo, jedini njegov vir, iz katerega je sebe in svoje preživil. Moremo si misliti obupni ta položaj, posebno če poštujemo, da je mnogo takih vinogradov, ki zaradi kamenitih tal in prehude strmine ne morejo služiti drugi kulturni porabi. Zato je pač nalog države in dežele, da se vse stori, da se zopet tem prebivalcem omogoči trtoreja ter s tem eksistenca celim vrstam družin, katere bodo sicer kot osiromašene zapadle v oskrb deželi!

Nadalje se dozdeva gospodarskemu odseku važno, da se še bolj pospešuje požaltnovanje ameriških trt, ker vino od direktnih produktov ima vendar nek poseben neprijeten okus. Zato priporoča deželnemu odboru, da zaukaže, da se v deželnih trsnicah pazi na vzrejevanje cepljenih trt in da se pomnožé temporarni kurzi, v katerih naj bi se vinogradniki poučevali o cepljenji trt. S tem, da bi se zopet nasadile ameriške trte in te počepile z domačimi pa zgodaj zorečimi trtnimi plemen, bi se ob

LISTEK.

Nedeljske misli.

IV.

Gospod vrednik! v žalni „togi“ se Vam predstavlja danes Sviftijanec; kajti v istini otožen pogreb smo imeli zadnje dni vsi „verni“ Slovenci, zagrebli smo namreč z velikimi „biljami“ in z glasnim „miserere“ „nemških“ in „slovenskih“ Nemcev na Slovenskem znanih „šest sto“ goldinarjev in z njimi slavni pouk „riba Fisch“, „miza Tisch“ po naših gorskih vaseh in povsod, kjer se po „groši“ razširja nemščina.

Ker je veljal doslej pri nas vsopredno pregovor o današnjem „mrliču“ „de vivis nil nisi bene“, a ne nasprotno, kakor je sicer svetovna navada, je opravičeno, da pozabljamo nekoliko ob odprtem grobu našega mrtveca, ter mu vržemo nekaj doslej nezrelih svojih političnih grehov na krtino, da spava dolgo sladko spanje v jami, da trombe glas Nemčurjev ga ne zdrami. Modrijan Solon trdi, da ni nihče srečen pred smrtjo.

Ta izrek nameravamo napisati Slovenci na spomenik, kateri mu bomo postavili iz prihranjenih bodočih obrestij njegovega žalostnega bitja, in povrh se najde morda še kakov poetično nadahnen slovenski poslanec, ki zloži „elegijo“ na njegov pozni grob.

Da poslednja tolažba polna ideja ni popolno brez mesa in krvi, vemo soditi najbolje mi galerijski pogrebci slavnega mrtveca; kajti šepetali smo si že nekaj ur preje na uho, da na nekem našem poslancu „nekaj visi“, kar diši po politični smrti. In v istini, ravno istemu poslancu se je rodila takoj potem krasna „vizija“, da „v zraku nekaj visi“ in ker si ni mogel tolmačiti sam tega nepričakovanega strašila, zatekel se je v vladine peruti v zatišje kliče: „Sub umbra alarum tuarum accipias eum!“

Vse je bilo zaman. Niti takse za exoffo-pogrebni zagovor noče baje plačati sedaj nihče — niti istemu, ki je zagledal prvi „v duhu pogreb“, niti istemu, ki je zapiral zaradi „ljubega miru“ pogrebem pot.

Iz najnovejše slovenske „elegije“ se učimo lahko vsi pesniški in ne pesniški Slovence, da so

pri nas političnemu življu „noč in dan odprta groba vrata“; kajti nihče ne vé, kaka politična osoda ga čaka pred koncem dneva, kajti naš nemški normalno-šolski prispevek je strašil pri zajutreku še nejedine poslance, pri večerji je bil „eine todte Leiche“.

Čudno, da razširja pri nas baš nemščina, kakor drugod prava pravcata mišica, smrt na levo in na desno vsemu, kar pride ž njo le površno v dotiko.

Gosp. prof. Komljanec, ki straši baje sedaj „v nočeh brez spanja“ naše vladne moše, kazoč jim, kakor neke danji Cezar Bruttus, svoje nemške rame, še ni pokopan popolno in še brez opomina, in že si vpleta drugi poetički poslanec in zagovornik „Judeževih grošev“ v šolskem budgetu lavorov, a po smrti dišeči venec.

„Brrr!“ Gospod vrednik, pogrebni duh na levi, lopata na desni — in mraz tudi na naši „vroči desnici“ — to je dôba, ko se ponavljajo pogosto politične sedmine — katerih se raduje že „a priori“ za nedeljsko „libero“ in „miserere“ Vaš

Sviftijanec.

jednem dalo doseči, da bi dolenska trtoreja tudi v tem napredek storila, da bi imela bolj zgodnozoreče trte, iz katerih bi se pridelovala boljša, močnejša oziroma manj kisla vina.

Da bi se pa takih temporernih poučnih tečajev, ali kurzov moglo lepo število vinogradnikov vdeleževati, smatra gospodarski odsek v to svrhu neobhodno koristno in potrebno, da se podeli vinogradnikom za obiskovanje takih poučevanj primerne podpore, n. pr. po 5—10 gl., kakor so obiskovalci bolj oddaljeni od kraja, kjer se vrši dotični pouk.

A treba je vinogradnikom pomagati še z drugimi naredbami, katere naj visoko ministerstvo vendar v veliko olajšavo vinogradnikom izdā.

Velika krivica se godi vinogradnikom, da vzlic temu, da nimajo nobenega čistega dohodka več iz okuženih vinogradov, morajo plačevati zemljišni davek. Zato naj se deželni odbor obrne do visoke c. kr. vlade s prošnjo, da se za vse od filoksere napadene in okužene vinograde odpiše davek; ob enem pa naj bi visoka c. kr. vlada zagotovila desetletno oproščenje davka za vse vinograde, ki se na novo nasade z ameriškimi trtami. To smemo toliko bolj upati, ker je jednako prošnjo izrazil štajarski deželni zbor in je ondotni c. kr. ces. vladni zastopnik v javni seji izrekel, da gosp. poljedelski minister ne bode opustil, prepričati Nj. ekscelenco gospoda finančnega ministra, da dovoli desetletno oproščenje od davkov za vinograde na novo z ameriškimi trtami nasajene.

Gospodarski odsek nasvetuje tedaj:

„Visoki deželni zbor naj sklene: 1. Vzdrževaje v veljavi in v V. seji dne 22. oktobra 1889 storjene sklepe 1. a), b), c), in 2. b), s posebnim naročilom, da vodstvo vinarske šole prireja poučne kurze za poučevanje vinogradnikov v požahnjevanju ali cepljenju trt, ter da more deželni odbor deliti vinogradnikom darila tudi nad pod 1. b) navedenim zneskom, dovoljuje se v omenjene svrhe iz deželnega zaklada kredit 1500 gl., in sicer 1000 gl. za izvršitev sklepov pod 1. a), b), in c), in 500 gl. za prirejevanje tečajev za poučevanje o cepljenju trt.

2. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje pri visoki c. kr. vladi, da se za vse od filoksere napadene vinograde takoj odpiše davek, ter da vis. vlada izvoli zagotoviti desetletno oproščenje davka za vse vinograde na novo nasajene z ameriškimi trtami.“

(Konec sledi.)

„N. Fr. Presse“ in Slovenci.

Kaderkoli kaka nemška ali ponemčena kukavica podtakne o Slovencih v kakem židovskoliberalnem listu svoje kukavično jajce, tedaj vselej peva Slovencem kako nevarnost ter jim kuka narodno smrt. Tak kukavični „počepek“ moramo imenovati članek, ki ga je donesla „N. Fr. Presse“ iz Ljubljane pod naslovom: *Slovenische Politik*. — Ni sicer naša navada, da bi se pečali s članki takih listov, vendar danes to storimo, ker se nam ponudi prilika spregovoriti nekaj besedij tudi o naših domačih razmerah.

V omenjenem članku se spodtika dunajska židinja, da slovenski poslanci na Kranjskem niso več dovolili onih 600 gl. za poduk nemškega jezika med slovenskimi otroci. Iz tega neznatnega komarja ustvari dopisnik slona-velikana, ter dokazuje, da je dobil s tem baron Winkler nezaupnico, da ni kos svoji nalogi, da so razmere na Slovenskem nestrpne, da so v nevarnosti državni interesi in pogreva fraze o zedinjeni Sloveniji in o velikem jugoslovanskem kraljestvu, vzlasti se spodtika nad slovensko duhovščino, da jo, posebno mlajšo, prešinjajo nevarne (!!) Strossmayrjeve ideje, stavi narodnost pred vero in da je ob tej priliki nečastno se podala Mladoslavencem na milost in nemilost.

Ni naša naloga in ne naš namen, da bi opravičevali glasovanje slovenskih poslancev, to pojasniti imeli bodo pač sami še ugodno priliko; vendar smemo reči, da slovenski poslanci s tem, da so glasovali proti dovolitvi onih 600 gl., niso svojega nezaupanja izrazili deželnemu predsedniku, ker vzrokov, zaradi katerih so letos proti glasovali, ni on zakrivil. Kakor doslej, tako je tudi v prihodnje deželnemu predsedniku baronu Winklerju zagotovljeno zaupanje slovenskih poslancev in slovenskega naroda. Razumemo dobro njegovo težavno stališče in vemo, da je tudi deželni predsednik odgovoren za svoj posel višjim gospodom.

Člankar nadalje pravi, da se razmere na Slovenskem razvijajo podobno razmeram na Češkem in

da tudi pri nas vedno bolj prodirajo mladoslavenski elementi. O tem pač smemo reči, da dopisnik prav slabo pozna razmere na Slovenskem in da je pri nas v sedanjem položaju slovenski Grégr nemogoč. — Ni naš namen naše liberalne Slovence braniti pred napadi v židovskem listu, ker moramo, žal, reči, da so naši liberalci s svojim glasilom vzlasti v podraški aféri sami provzročili take napade.

„Presse“ piše z razprtimi črkami: „Mladoslavenci so zmagali proti vladi s pomočjo klerikalne stranke“ in tej okolnosti pripisuje največjo važnost, ker s tem ji je dana prilika, da neusmiljeno bije po slovenski duhovščini ter ji očita, da je popolno Strossmayrjevih nazorov in da stavi narodnost pred vero.

Čudno: S Strossmayrjem nam grozé nemški liberalci, ker ga slikajo kot rusofilnega panslavista; s Strossmayrjem se proti nam bojujejo naši ljubeznjivi liberalni Nemci, ter ga nam slikajo kot liberalnega duhovnika; in vendar ni nobeno resnično. Ni naši liberalci, še manj pa sevéda nemški liberalci poznajo Strossmayrja. Nemški liberalci naj bi vedeli, da bo Avstrija vsikdar trdno stala in mogočno vladala, ako bo imela mnogo tako udanih in lojalnih podanikov, kakor je djakovski biskup. Slovenski liberalci pa proti nam na pr. v zadevi višje dekliske šole na pomoč kličejo Strossmayrja, pri tem pa nič ne vedó, kako misli Strossmayr o verski šoli, kar jim bomo prilično pojasnili; ni jim znano, da Strossmayr uprav sedaj sklada svoj denar ter je ob svoji škofovski 40letnici daroval zopet 20.000 gl., da ustanovi višje izobraževališče za hrvatsko mladino ter jo v oskrb izroči redovnikom-dominikancem. Take priče, radikalna gospóda slovenska, kličete proti redovni višji slovenski šoli. Torej: Ni eni, ni drugi ne poznajo Strossmayrja, slovenska duhovščina pa ga pozna, ga spoštuje in jej je v ponos, da smé po njegovem géslu delovati za vero in domovino.

Ako nadalje židinja vsklikne: Der Clerus hat vor den Jungslaven, seinen gefährlichsten Gegnern, ruhmlos capituliert! reči moramo, da so to prazne besede brez najmanjše stvarne podlage. Slovenska duhovščina se ni uklonila nemško-liberalnemu pritisku v oni dóbi, ko so bili vsi drugi stanovi pred njim na kolenih; ona, dasi je največ storila in še sedaj največ deluje za slovensko narodnost, se ni nikoli dala oslepiti s frazami o „narodnosti“, in je vsikdar imela vero in versko življenje kot namen svojemu delovanju, domač jezik pa in slovensko prepričanje kot prvo in najugodnejše sredstvo, da svoj namen tem lepše izvršuje. Sveta katoliška vera in beseda materna bile sta ji — po besedah Slomškovih vsikdar drage kot svetle oči. Taka se ona tudi kaže v žalostnem, a prisiljenem boji z domačimi nasprotniki.

Taka je bila, je in upamo da ostane slovenska duhovščina in ž njo sploh konservativna stranka. — V prepornem vprašanju so pač glasovali konservativni slovenski poslanci z liberalnimi, a to ni nečastna kapitulacija, to je le soglasen, odločen odmev na krivice, ki jih slovenski narod razkosa in razdeljen trpi že stoletja, in ki jih mora trpeti tudi v sedanjih razmerah. Bujno cvete nemško šolstvo na Kranjskem, na tisoče slovenskih otrok je prisiljenih obiskovati tuje šole, koroški Slovenci zamaž kličejo po katoliški, slovenski šoli, v Trstu se Slovanom ne dovoli domača šola, v Istri bi skoro slovanski poslanci ne smeli govoriti v zbornici v domačem jeziku; štajarski Slovenci so izročeni večini na milost in nemilost — in pri teh razmerah so vendar ljudje tako kratkovidni in méni, da bodo Slovenci za vse to še — hvaležni. Ne milostij, le pravice, zagotovljenih po zakonih hočejo si priboriti Slovenci in v tem so vsi jedini.

Da se pa slovenski konservativci in ž njimi slovenski duhovniki niso nikoli v načelnih vprašanjih uklonili domačim liberalcem, da torej ni govora o kaki kapitulaciji, to spričuje sklep na shodu slovenskih poslancev, kjer so se izjavili zastopniki slovenski za versko šolo. Trdno smo prepričani, da bodo konservativni slovenski poslanci izvajali iz tega sklepa tudi logične posledice ter našli priliko v deželnem zboru, kjer bodo pokazali svoje odločno katoliško mišljenje, kjer bodo zahtevali versko šolo, soglasje izrekli z izjavo

avstrijskih škofov. Tedaj bodo podali jasen dokaz, da ne poznajo nobene kapitulacije in tedaj bodo tudi zmagali s svojimi načeli, ako nemško-liberalna gospóda ne bo „kapitulirala“ pred slovenskimi liberalci.

Pred vsem treba Slovincem jasnosti v domačih razmerah, kajti tuji nasprotnik raste in vedno ponosneje dviga svojo glavo, in le načelno zedinjeni Slovenci, ki ne bodo cepili najboljših močij v domačem prepiru, bodo kos tujemu premogočnemu navalu.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. novembra.

Notranje dežele.

O sprejemu ruskega carjeviča na Dunaji pišejo ruski listi mnogo ter izražajo svojo radost, da je avstrijski cesar tako odlično sprejel ruskega carjeviča, priznavajo prijazne razmere obeh vladarskih rodbin ter izražajo nadejo, da bo ta pohod ugodno vplival na razmerje med Avstrijo in Rusijo.

Veliko nemško brezozirnost so pokazali nemško-liberalni poslanci v šlezijskem deželnem zboru. Ker imajo namreč slovanski poslanci v kmetskih občinah večino, morali bi imeti tudi svojega deželnega odbornika. Nemci pa nočejo deliti deželnega gospodarstva s svojimi slovanskimi rojaki, zato so predlagali, da se deželni odbor pomnoži za enega odbornika, in da naj se voli iz cele zbornice, kjer imajo sevéda nemški liberalci večino. To je parlamentarna brezozirnost, kakor si večje misliti ne moremo. Zato so predlagali slovanski poslanci, da se o tem predlogu preide na dnevni red; a ker je ta predlog večina zavrgla, oporekali so slovanski poslanci proti taki nečuvni brezozirnosti ter zapustili zbornično dvorano. — Radovedni smo, kaj bo k temu storila vlada, ki s toliko vestnostjo skrbi recimo za nemško manjšino v deželnem zboru češkem.

Verska šola, kakor poroča „Grazer Volksblatt“, bo zopet predmet razpravam v prihodnjem zasedanju državnega zbora. Konservativci so prepričani, da ne smejo zamuditi nobenega ugodnega trenutka, da bi ne pojasnovali, odkod taka neznačajnost, nevednost in pokvarjenost mej mladino, da bi torej ne zahtevali preosnove šolskih zakonov, ki bi zagotovili vsestranski boljšo vzgojo mladine.

Iz Budimpešte poročajo dunajski listi, da se ministerski predsednik razgovarja z grofom Apponyjem o složnem postopanju v ogrski zbornici vzlasti gledé na razprave o preosnovi deželne uprave. Več znamenj v zadnjem času je kazalo, da se grof Appony bliža sedanjí vladi in ne bomo se čudili vetrnjaškemu grofu, če zapusti razpadajočo opozicijo ter se postavi na vladno stran kot — minister notranjih poslov. Zmerna opozicija sicer ž njim ne prestopi v vladni tabor, a razpade brez vodnika.

Vnanje države.

Rim. „Pol. Corr.“ poroča: Zadnji čas se rimska stolica posebno zanima za zadeve katoliške cerkve v Braziliji. Ko se je nadškof bahijski msgr. Macedo de Costa, dne 30. oktobra poslavljaj od sv. očeta, sukal se je njiu govor pred vsem, kako naj se držé katoliki v Braziliji nasproti sedanjí braziljski vladi. V tem oziru zahteva papež, da naj se postavijo katoliki na podlago cerkvene prostosti, da naj ne zahtevajo nikakih privilegij, marveč le uporabo splošne pravice, in to z vsem poudarkom. Če bode republikanska vlada ugodila tem željam braziljskih katolikov, potem se ti ne bodo obotavljali skazovati jej svoje udanosti. Macedo de Costa, ki je že odpotoval v Brazilijo, se bode prizadeval, da bode pridobil ustavodajni zbor za preosnovo razmer mej cerkvijo in državo po papeževem načrtu. S pripoznanjem obstoječih razmer v braziljski republiki je vsekako papež znova pokazal, da katoliška cerkev priznava vsako državno obliko, le da ji je zagotovljen svoboden razvoj.

Italija. Kako oblastno se šopiri v Italiji, vzlasti pa v Rimu prostozidarstvo, razvidi se znova iz tega, kar je pisal dne 30. oktobra liberalni „Giornale di Roma“. Nič manj nego 3000 splošno znanih lopov živi v imenovanem mestu pod prostozidarskim pokroviteljstvom, kateri so sicer policiji znani, a uživajo privilegij, da niso pod njenim, marveč pod višjim varstvom. Dan za dném se vrše vsakovrstne tatvine, a če se vpraša po imenu hudo delcev, odgovarja se „neznani“. Ta izvrz rimskega prebivalstva ima v tajnem delovanju prostozidarstva važno ulogo t. j. pospeševati irredentovske nakane. Vsaj zgoraj imenovani list pravi, da so zadnje irredentovsko demonstracijo provzročili ti dolgoroki.

Nizozemsko. Iz Hage se poroča, da je stanje nizozemskega kralja Viljema III. vedno slabše. Močij ga od dné do dné bolj zapuščajo.

Turčija. Iz Carjigrađa se poroča 6. t. m. listom: Turška vlada še vedno ostro postopa proti Armencem. Neki armenski nadškof je bil dvakrat zasiljan, ko se je povrnil iz Rusije, nekega drugega

(Dalje v prilogi.)

armenskega škofa pa so komaj izpustili iz zapora in vže so ga zopet deli pod ključ. Kakor se čuje, bi prišla turška vlada rada na sled armenskim nakanam. — Ugotovi naj opravičenim armenskim terjatvam, pa bode vse dobro. Dokler pa tega ne stori, ne bodo se polegli razburjeni duhovi, če tudi vse armenske škofo pozapre. — Kakor piše neki angleški list, vzbudilo se je v Armeniji revolucionarno gibanje. Med ljudstvom kroži proklamacija, v kateri prosijo Armenci evropske države pomoči, vendar dolgo je ne morejo več čakati. Prišel je čas, da se bode ljudstvo samo branilo. Proklamacija se končuje z besedami: „Vsi možje in žene, bogatini in reveži, mladi in stari naj se pridružijo svetemu podjetju v osvobodjenje Armenije.“

Kitajsko. Kakor piše „Standard“, napali so Kitajci po svojem zadnjem cerkvenem prazniku krščanske naselbine v tsekianški pokrajini, morili ljudi, ropali in njihova pohištva zažigali. Dvajset kristijanov je umrlo mučeniške smrti; njihova trupla so pometali v reko. Divjali so posebno proti onim, ki so zatajili svojo kitajsko vero ter prestopili h krščanstvu.

Izvirni dopisi.

Iz Stražišča pri Kranji. 7. novembra. (Občinska volitev.) V ponedeljek 3. in v torek 4. t. m. imeli smo pri nas občinsko volitev. Pritožili smo se proti volitvi že prej, ker je bil volilni imenik sestavljen popolno napačno. Izpuščeno je bilo veliko število kmetov davkoplačevalcev; pri nekaterih so bila pa imena ali hišne številke napak napisane. Izpustil je naš župan iz volilnega imenika celo našega č. g. kapelana, ki je vendar tako orjaške postave, da ga ni mogoče pregledati. Učitelja, ki je bil že 6 let občinski odbornik, prestavil pa je iz I. volilnega razreda v III. volilni razred. Tako je storil tudi z drugimi posestniki. Čudno pa je to, da pri njegovih privržencih sitarjih ni bilo najmanjše pomotice, nobenega imena ni napak zapisal in tudi za hišne številke je vedel natanko. Izgovarjal se je na „šteuramt“, da mu je tako poslal. Mi pač ne verujemo tega, ker, ako bi e. kr. davčni urad le imena sitarjev ter njihove hiše prav zapisane imel, imena kmetov, posestnikov, davkoplačevalcev pa ne, obstati bi ne mogel le eden dan. Svetovali bi tudi tistemu gospodu, ki se je dal zapeljati, da je županu sestavil tak imenik, da on sam naznani e. kr. okr. glavarstvu, zakaj je tako naredil, ker se mu zna drugače kaj hujšega pripetiti. Bili so možje osebno pri e. kr. okr. glavarju ter mu naznanili ustno, kar so prej pisмено vložili. Gosp. okr. glavar jim je tudi obljubil, da bode zapovedal županu volilni imenik popraviti, a za dva dni dobili smo od e. kr. okr. glavarstva pisμένο, da smo zamudili rok. Pritožbo smo potem poslali visoki e. kr. deželni vladi, ki pa še ni rešena. Pri nas bila je od nekdaj navada, da se je o volitvenih zadevah po tri nedelje zaporedoma javno pred cerkvijo oklicalo ter oznanila nabila na takih krajih, da so jih ljudje lahko opazili mimogredé.

Letos pa ni bilo pred cerkvijo prav nič oklicanega, in oznanila nabita so bila le na hišah nekaterih županovih pristašev, in tako prvih osem dnij še vedeli nismo, da je župan napravil volilni imenik. Ko smo to izvedeli, šli smo pregledat imenik, pa ga ni bilo. Ko smo prišli drugikrat, nam je župan pokazal imenik. Pregledali smo le I. in II. razred, ker je rekel župan, da naj hitimo, ker ima on nekako nujno opravilo. Ko smo prišli tretjikat, da bi pregledali še III. razred, nas pa ni pustil župan v sobo. Šli smo k e. kr. okr. glavarstvu ter prinesli županu pisμένο, da nam mora pokazati volilni imenik; a župan je prišel pri kuhinji vèn, duri sobe bile so zaklenene, ter nam pokazal, kar je med tistim časom prilepil na duri: „Tukaj se uraduje le od 8. do 9. ure zjutraj.“ Drugi dan smo šli zopet, ter dobili tudi v III. razredu polno pomot. Omeniti moramo tudi, da nam župan še omenil ni o volilnem imeniku za volitev podobčin.

Jako iznenadeni smo torej bili, ko nam je volilni komisar naznanil, da bode najprvo volitev za podobčine. Pri nas še nikdar niso volile podobčine, kar se je g. volilnemu komisarju tudi povedalo, in ni bilo ničesar javno oklicano, niso tudi volilci o tej volitvi ničesar vedeli.

Volilno komisijo določil si je že 31. oktobra iz svojih privržencev, ki so potrdili vse, kar je župan želel, in tako niso smeli voliti spoštovani posestniki, kmetje, ni možje za žene; a na županovi strani stoječi sitarji volili so vsi. Prodril je torej Pavel Ješe s svojo „gardo“ kot odbornik za pod-

občino Stražiše. Kmetje in posestniki so izvolili za podobčino B. t. nje g. Nikolaja Stanonika, katerega so tudi za Stražiše kmetje volili, pa ker niso vedeli, ostali so v manjšini itd. Proti volitvi vložili smo protest.

Ika. 3. novembra. (Raznoterosti.) Pred jednim tednom sem došel v slabem vremenu v Reko, od tod pa po morji ob dveh popoldne po parobrodu v Iko. V začetku je bilo prijetno, ali vsled hudega viharja se je kmalu prikazala morska bolezen pri otrocih in ženskah. Moški pa smo ji ušli, brzo idoč na površje. Ali tu smo prišli izpod dežja pod kap, kajti manj opasna je morska bolezen v svojih nasledkih, kakor neizogibni prehlad pri takem viharju in dežji. Kako hudo je bilo, se že iz tega razvidi, da so nekateri sopotniki že pri prvi postaji izstopili, akopram so plačali do Ike. Poprejšnji dan se pa še parnik ni upal iz luke. Opozarjam torej vsacega ne se podajati na morje v ljutem viharju, preveč je nevarno za zdravje. Do Vseh svetih sem mislil, da je najmilejše podnebje v dobro zakurjeni sobi, da torej ni istina, kar sem pisal o gostoljubnem mi Krškem, kjer je pravcati „sanatorij“ vsaj zá-me, ali na Vseh svetnikov praznik sem pa videl in čutil, da je gola resnica: ljubko solnce je tako toplo sijalo, da je jedna sama suknjica čisto zadostovala. Moški, hiteči k farni cerkvi, so bili lahko oblečeni, mlado ženstvo razoglavo po tukajšnji šegi, in gospoda s solnčniki. Gospenca še lazi po tleh, trava zelena, grmovje kakor pri nas septembra meseca.

Tudi jaz se podam k pol ure oddaljeni župnijski cerkvi v Lovrano. Mesto je staro in majhno. Ženice so prodajale svečke za grobove na trgu, samo jeden voz je stal pred mestom z zelnatimi glavami. Cerkev mora biti jako stara, tacega sloga še nisem našel. (Sta dve ladiji.) Od presbiterija do velikih vrat je jedna ladija, in ta je samo za moški spol, od te na levo je druga ladija za ženstvo, ki pa nič ne vidi k velikemu altarju. Prvotna gotika je skažena. Moški so že klečali pred sv. opravilom, seveda tudi pri sv. maši. Celó uro je vabil z majhnim zvončkom k sv. opravilu, rečem „zvončkom“, vsaj to so le zvončki proti našim velikanom.

Ob 10. uri se je pričela sv. maša. Kaj posebnega bilo bi to, kar pri nas ni, da je bil samo jeden duhovnik, g. kapelan, v dalmatiki, opravljajoč službo subdijakona in dijakona ob jednem. Na koru so peli dolgo latinsko mašo samo moški, po laški šegi; odlikovala sta se sopran in alt, bas pa je bil primeroma preslab. Gospoda sta šla „ad sedes“, kakor pri velikih opravilih, torej tudi ni bila z blagoslovom. Disciplina dečkov je bila vzgledna, niti jednega šepetaleca ni bilo. Deklice, se vé, nisem videl, ker so bile v drugi ladiji. Sedeži v presbiteriji so kakor korarski stoli.

Vina se je malo pridelalo, zato tako drago: po 40, 60, 80 kr. v gostilnah, jedna „barila“, 72 litrov, stane 20 gld. Na otoku Črez je liter po 12 kr. Tudi kostanja je malo, kilo 16 kr. Majhni prasci po 7 do 8 gld. Studencev tu ni, zato je bilo letos za časa suše kaj hudo za vodo, celó morsko vodo so bajé pili.

Zrak se meni dozdeva, da je gorak, težak, mehak in vlažen. Zoper katere bolezní je ugoden, vedó seveda najboljši zdravniki.

Tu nas je zdaj: dva kranjska in jeden štajerski Slovenec, jeden ruski Poljak in jeden zdrav Švicar.

Danes pa je vreme prav primerno žalostnemu spominu Vseh vernih: tužno je, temno, grom in blisk, kakor o sv. Jakobu, in dež. Posij zopet kmalu ljubo solnce!

M. L.

Dnevne novice.

(Družbi sv. Cirila in Metoda) pošilja č. gospod Ivan Govedič, blagajnik podružnice šaleške sv. Cirila in Metoda v Šoštanj, 10 gld. s pripisanimi slovi: „Dne 22. oktobra spremili smo č. g. doktoranda Antona Medveda, odhajajočega v starodavni R. m. do Velenja, kjer smo se malo pomudili. Pa le hitro prišel je „ločenja čas.“ Dragemu prijatelju roko stiskaje zatrjevali smo, „da srce zvesto kakor zdaj, ostalo bode vekomaj.“ Pri tej priliki je sprožil vrl rodoljub misel, da bi bilo kaj umestno, ako bi se domoljubna družba blagovolila spominjati dejanjsko še druge imenitne družbe „sv. Cirila in Metoda.“ Gromoviti „živio!“ so zadoneli po dvorani; nabiranje se prične in takoj se je bilo nabralo 10 gld., katere blagovelite sprejeti v prosepah prekornostne družbe.“ Čast domoljubni družbi ter srčna jej zahvala!

(Ruski carjevič v Trstu.) Včeraj ob 11. uri je došel ruski carjevič v Trst. Kolodvor je bil za to prihko slavnostno okrašen. Sprejeli so ga: ces. namestnik, vojaški načelnik in ruski konzul. Carjevič se je s kolodvora peljal k sv. Andreju, kjer ga je obilno zbrana množica živahno pozdravljala. Ob 2 uri popoldne so pripravljene ruske vojaške ladje odplule iz Trsta.

(V zametih zmrznila.) Iz Hrenovic se nam poroča: Zmrznila je na večer dne 27. oktobra žena iz fare studenske vračajoča se domu iz Postojine. Našli so jo še le čez teden dni v skalovji, za cerkvico sv. Jerneja nad Zagónom. Reva je omagala v snegu. Zapustila je troje otročičev.

(Slovensko gledališče.) Jutri dne 9. novembra bo priredilo dramatično društvo v ljubljanski čitalnici igro: „Umetnost in narava“. Po Albiniju poslovenil Andrejčkov Jože. Začetek je ob 7. uri.

(Iz učiteljskih krogov.) Slavni naš rojak, Fran Metelko, blagi prijatelj učiteljev, odločil je v svoji oporoki 6 ustanov, za one ljudske učitelje, ki se odlikujejo s posebno marljivostjo v poučevanju slovenščine in v sadjereji. Do leta 1888. so se te ustanove vsako leto redno razpisovale po učiteljskih listih in v uradnem glasilu deželne vlade; tudi okrajna šolska oblastva so o tem razpisu učitelje še posebej pisμένο obvestila. Lansko leto pa se je razpis teh ustanov popolnoma ustavil in tudi letos ni bilo še nikjer čitati o njih. Jako bi vstregel učiteljem tisti, kdor bi mogel pozvediti in objaviti zakaj se omenjene ustanove več ne razpisujejo.

(Martinov večer) priredi jutri, v nedeljo 9. t. m., delavsko pevsko društvo „Slavec“ v prostorih hotela „Evropa“. Na vspeh je petje, deklamovanje in prosta zabava. Začetek ob 8. uri zvečer.

(Pregled premovanih kónj na Kranjskem za l. 1890.) nam pové, da je bilo vkupe v premovanjskih postajah: Bled, Kranj, Vrhnika, Ribnica, Trebnje in Št. Jernej privedeno 241 kónj; od teh je bilo premovanih 114, in sicer so njih lastniki dobili 1270 gld. v državnih premijah in 48 srebrnih svetinj.

(Štajarski deželni zbor.) V 11. seji je stavil poslanec Rada y interpelacijo zaradi nepostavnega postopanja pri deželno-zborskih volitvah v Mariboru in njegove okolici. — Poslanec Jerman, Jurtela in tovariši so predlagali, da se opravični red deželnega zbora izpremeni. — Na to se je vršila nova volitev v deželni odbor. Veleposestniki so izvolili grofa Attemsa; mesta, trgi in trgovinske zbornice drja Wannisch a; kmetske občine prelata Karlona. Iz cele zbornice so bili izvoljeni baron Berg (čegar namestnik je poslanec dr. Heilsberg), poslanec dr. Schmiderer (za namestnika njegovega pa dr. Kienzl) in dr. vitez Schreiner (čegar namestnik je poslanec dr. Reicher). — Dr. Reicher je utemeljeval svoj predlog za poddržavljenje južne železnice ter ga izročil z naslednjimi besedami: Štajarski deželni zbor smatra iz splošnih gospodarstvenih ozirov naše dežele in države poddržavljenje južne železnice za neizogibno potrebo ter upa, da se bode državna uprava ob svojem času poslužila te pravice in prevzela južno železnico v oskrb. — Predlog Offenlugerjev, da je za ženitev potrebna ženitvanjska oglasnica, kakor je tudi na Kranjskem v navadi, pobijal je poslanec Attemsa. — Za nasvèt Offenlugerjev, da naj se njegov predlog izroči odseku za občinske stvari, so glasovali konservativci, Slovenci, kmetski liberalni poslanci in poslanec Wunder, a ostal je v manjšini, zakon je bil torej odklonjen. — Potem je sledilo poročilo poslanca Bayerja o prošnji celjske mestne občine, da bi se izpremenil statut celjskega mesta, ki določuje rabo krajevne policije. Pri tej točki se je oglasil dr. Srne c ter opomnil, da bi bilo nepotrebno poostriiti kazenska določila, ker zadostuje vže splošna kazenska postava za omenjene prestopke; kar zadostuje v Mariboru, zadostovalo bo menda tudi v Celji. Ko so bili zadnjič Sokoli v Celji, niso napravili sami najmanjšega nereda, pač pa je celjski občinski odbor kršil državni osnovni zakon, da, celo sokolska obleka mu je bila na poti. Občinski odbor je napadal celo vlado, ker je branila pravico. Kje je tukaj po zakonu zagotovljena enakopravnost? Na to je grajal z ostrimi besedami celjskega župana, ki je dovolil, da ni policija ostreje postopala proti nemškim izgredunikom. Govornik prosi visoko vlado, da dotične slučaje natanko preišče, zakaj celjski Slovenci nimajo tu nikake zaščite. Po-

tem še opomni, da bode on in somišljeniki njegovi glasovali proti postavnemu načrtu, ker je popolnoma nepotreben. (Odobranje na desnici.) — Poslanec Neckermann odgovori, da bi bil predgovornik bolje storil, ko bi bil molčal, ako ni morda zato govoril, ker se je bal, da bi njega samega ne zadela ta postava. Sokolska slavnost je bila navadna narodna demonstracija; vlomili ste vi v dom nasprotnikov, ne da bi bili vprašali, ali to smete. (Oho! na strani Slovencev.) Predgovornikova poročila so v mnogem neresnična, zakaj celjski občinski odbor je pri Sokolski slavnosti zvesto izpolnjeval svojo dolžnost. — Za njim se je oglasil poslanec Dečko ter poudarjal, da so v Celji na krmilu ljudje, ki niti zmožnosti nimajo, da bi postopali objektivno-pravično. Za tem navaja slučaje, da so Nemci naravnost dražili Slovence, in slučaje, v katerih se je s Slovenci mnogo ostreje postopalo, nego z Nemci. Govornik pričakuje, da vlada tega zakona skoraj ne bo mogla potrditi, ker zanj ni prav nobene potrebe. — K sklepu le omenimo, da obžalujemo, ker se pri volitvi deželnega odbora niso mogli sporazumeti Slovenci in nemški konservativci; stvar pa še ni popolno jasna, zato pričakujemo natančnejših podatkov o tej za Slovence in nemške konservativce gotovo nekoristni zadevi.

(V tiskarni sv. Cirila v Mariboru) je izšla nova knjiga: „Venec pobožnih molitev in svetih pesmij“, in sicer je to šesti natis knjige, ki jo je sestavil prečast. gosp. L. Herg, kanonik stolne cerkve v Mariboru. Knjiga se s šestim natisom sama priporoča.

(Nesreča.) Kmet Štefe je v Dobriši vasi poleg Petrovč stavil nov kozolec. 24. oktobra je nanj nabijal late; pri tem delu mu spodrsne in kmet pade na tla ter pri priči mrtev obleži. V nedeljo so ga pokopali v Žalcu.

(Požar.) V Brežicah je pogorelo gospodarsko poslopje gospe Lupšina; zgorela je tudi krava in svinje.

(Tatvina.) Neznani tatovi so ukradli v Lopati, v pireiški občini, ondotnemu posestniku J. Brežniku osem panjev bučel.

(Iz Rima) se nam poroča dné 6. novembra: Predsinočnjem našli so usmrtenega v svojem stanovanji: Via Penitenzieri št. 8 v Borgo postarnega duhovnika belgijskega č. g. Štefana Halloux-a. Pokojnik ležal je ves razbit in razmesarjen v lastni krvi. Z bodečim orodjem zadal mu je razbojnik mnogo ran. Pahištvo bilo je odprto, ključavnice razdrte; niti v žepih pokojnika niso našli peneza: znak roparskega umora. Nihče domačih ni čul šuma, dokler jim ustrašeni služabnik ne oznani žalostnega dogodka. Služabnika, kakor tudi več sumljivih oseb je oblastvo prijelo, toda so jih zopet izpustili. Zločinca ne morejo zaslediti. — Obletnico obsodbe k smrti Oberdankove hoteli so praznovati nekateri razburjeni dijaki in delavski pomočniki s tem, da so na grob G. Mameli-ja na tukajšnjem pokopališču položili venec z napisom: Žrtvi avstrijskega rablja. K sreči je kvestura venec takoj odstranila. — Danes ob 1/11. uri je bila v cerkvi dell' Anima slovesna zadušnica po pokojnem kardinalu Hergenrötherju, kateri je bil, kakor znano pokrovitelj nemško-avstrijskega hospica. Slovesno črno sv. mašo, pri kateri so asistirali bogoslovci iz Germanika, služil je tit. nadškof in kanonik pri sv. Petru de Neere. Navzočih bilo je mnogo cerkvenih dostojanstvenikov, brat in sestra pokojnika, avstrijski poslanec pri Vatikani itd. Petje oskrbela je „Scuola Gregoriana“, katere zbor je natančno izvršil Haller-jev „requiem“ in „libera“.

(O Einspielerjevi slavnosti.) Kakor se kaže, bo Einspielerjeva slavnost v Celovcu dné 26. t. m. velikanska, kajti ne samo iz Koroškega, tudi iz Goriskega, Kranjskega in Štajrskega obetajo rodoljubi, da se hočejo vdeležiti. Tako je tudi prav. Kajti pokojni vodnik in učenik koroških Slovencev, po vsem slovanskem znani rodoljub č. g. msgr. Andrej Einspieler je zaslužil, da se ga Slovenci hvaležno spominjamo. On se je sam neustrašeno nasprotnikom v bran postavil, ko je bilo slovenskih rodoljubov na Koroškem še zelo pičlo število, in se ni imel na koga naslanjati. Vse osti so takrat letele le na nj; vse zabavljice, vse sovraštvo je sam nosil na svojih krepkih ramah; prestal pa je vse naskoke, in danes že se kaže po širnem slovanskem Korotanu sad njegovega moškega, a neustrašenega delovanja in truda. Ne samo v deželnem zboru, ampak tudi v svojih političnih listih, ki jih je izdal z mnogimi žrtvami, zagovarjal je politične in narodne pravice

koroških Slovencev. Mi hodimo zdaj po njegovi sledi, po cesti, katero nam je že on kolikor toliko uravnal. S svojo besedo v zborih, s svojimi spisi v „Miru“ je narod slovenski zbudil, da se zaveda svojih pravic; nam je vsled tega delovanje olajšano, ker se lahko že naslanjamo na svoj narod, katerega vodi že veliko število rodoljubov, ki so prišli skoro vsi iz politične šole Einspielerjeve. Torej imamo vzroka dovolj, spomin tega moža slaviti. Prihitite tedaj rojaki iz vseh slovenskih pokrajin dné 26. t. m. v Celovec, da slavimo skupno spomin moža, ki si je stekel za probujo slovenskega národa na Koroškem nevenljivih zaslug. Slava mu!

(Iz koroškega deželnega zbora.) Dne 5. nov. je razpravljal deželni zbor postavni načrt, po katerem se nekateri deli občin Celovcu sosednih združijo z glavnim mestom v skupno občino. Poslanec Kurschner je vprašal deželnega predsednika, zakaj se ni pravočasno odstranil visoki sneg na cesti proti Ljubljani. Predsednik je odgovoril, da v takem času, ko sneg še hitro skopni, ne kaže napravljati obilnih stroškov z odkidavanjem, da pa se bo vse potrebno oskrbelo, da bode državna cesta v ugodnem stanu.

(Kakor — v Ljubljani.) V mestu Plznji na Češkem obiskuje ondotne mestne nemške ljudske šole 1500 otrok; izmed teh je 1000 čeških, dasi je v Plznji dovelj čeških mestnih šol. To je vzorna — narodna vrlina!

(Z Blok) se nam poroča dné 8. t. m.: Danes je preteklo štirinajst dni, odkar je šel iz tukajšnje vasi Topola posestnik po domače Hribčan po opravkih v Lož. Ko je tukaj vse opravil, izpil je pol litra vina ter jo mahnil po bližnici preko gozda domov. Sneg je ležal povsod do kolena na debelo. Ker ga ni še zdaj domov, méni se, da je nesrečnik v gozdu pot zgrešil, omagal ter našel v snegu smrt.

(Za slovaško gimnazijo) v Turč. sv. Martinu so doslej nabrali že čez 12.000 gl. Rodoljubni odvetniki slovaški: Valúšek, Mudroň in M. Dúla so darovali vsak po — 1000 gl. — V Budimpešti bodo pa v takozvanem Elizabetnem mestu zgradili novo cerkev. Troški so proračunjeni na 400.000 gl. V tem oddelku mesta živi tisoče in tisoče Slovakov, toda zanje ne bode besede božje v tem hramu. To je sad narodne strasti.

Telegrami.

Dunaj, 8. novembra. „Kakor poroča „Wiener-Zeitung“, podelil je cesar vladnemu svétniku pri deželni vladi v Ljubljani, Globočniku, povodom njegove prošnje, da bi bil umirovljen, v priznanje njegovega izvrstnega službovanja plemstvo.

Praga, 7. novembra. Spravna komisija je sprejela točke 20, 21 in 22. Pri točki 20. je predlagal Kvičala, da se namesto „poljedelsko ministerstvo“ postavi: „c. kr. vlada“. Ako bi bil odklonjen Kvičalov predlog, naj se nadomesti po predlogu Vašatyjevem beseda „poljedelsko ministerstvo“ z „deželnim ministerstvom“. Predsednik je opomnil, da ni dopuščeno glasovanje o Vašatyjevem predlogu, ker „deželnega ministerstva“ sploh ni. Cesarski namestnik se popolnoma vjema s predsednikom in omenja, da bi sprejem tega predloga oviral najvišje potrdilo zakona.

Tu je i.

6. novembra.

Pri *Mattéu*: Glück, Bruckner, Sinek, Biehler, Michl, Odendal, Grünblatt, Schwarz, trgovci, z Dunaja. — Šega, župnik, iz Vodie. — Gospa pl. Vest iz Kranja. — Heller, stavbeni mojster, iz Solnograda. — Bajardi, c. kr. računski preglednik, baron Steinberg, c. kr. oficijal, Kordon, asekurančni nadzornik, iz Gradea. — Sedmak, železniškega uradnik vdova, s hčerjo, Plesche, trgovci, iz Prage. — Jaklič iz Kočevja. — Elger, potovalec, iz Libereca.

Pri *Stonu*: Kusmanek, stotnik generalnega štaba; Komoly, Wirth, Levis, trgovci, z Dunaja. — Koch iz Trsta. — Moser iz Celovca. Grasser, potovalec, iz Budjejevic.

Carigrad, 8. novembra. Kakor je videti, pomakneno je sporazumljenje z grškim patrijarhom daleč v prihodnost, ker ostaja patrijarh pri svojih terjatvah, da se mora turška vlada zavezati, da ne bode podala nobenega berata več bolgarskim škofom, kar turška vlada absolutno odklanja. Zadnjo noč je bila služba božja povodom Demetrijevega praznika v Demetrijevem predmestju, ker se je bal patrijarh nemirov. V Solunu, Radostu in Monastirji ni napravilo nikakega vtisa, ko so zaprli grške cerkve. V dveh drugih krajih pa niso hoteli škofje zapreti cerkvâ.

London, 7. novembra. Reuterjevo izvestje poroča iz Shanghai-ja, da se je neko vladno strelivno skladišče v Taipingu razletelo. Mnogo ljudij je mrtvih.

Sansibar, 7. novembra. Danes so razglasili angleško pokroviteljstvo nad Sansibarjem.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v m.m.
opazovanja		zrakomera ▼ mm	toplomera po Celziju			
7	7. u. jut.	729.2	4.2	brezv.	oblačno	3.60
	2. u. pop.	726.4	6.8	sl. svzh.	"	dež
	9. u. zveč.	725.8	5.8	"	"	"
Srednja temperatura 5.3°, za 0.3° pod normalom						

Srednja temperatura 5.3°, za 0.3° pod normalom

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

8. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88	gl.	60	kr.
Srebrna " 5% " 100 " " 16%	88	"	75	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	107	"	95	"
Papirna renta, davka prosta	101	"	45	"
Akcije avstr.-ogerske banke	981	"	—	"
Kreditne akcije	303	"	50	"
London	115	"	55	"
Srebro	—	"	—	"
Francoski napoleond.	9	"	14 1/2	"
Cesarski cekini	5	"	48	"
Nemške marke	56	"	65	"

Na prodaj sta po nizki ceni

dva lepa črna konja

po 7 let stara, popolnoma zanesljiva in dobra. Konja sta prav pripravna za kacega g. župnika na deželi. Kje, pové upravništvo „Slovenca“.

(3—1)

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

„Unio catholica“,

vzajemni zavod za zavarovanje škod — na Dunaji l., Bäckerstr. 14, koncesijonovan vsled minist. naredbe z dné 28. svečana 1889, št. 2933.

Zavod zavaruje:

Premakljivo in nepremakljivo premoženje proti škodi po požaru, strelu in eksploziji, — za taka zavarovanja jamčijo prvi vzajemni zavarovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic. Vsled zveze z vzajemnimi zavarovalnimi zavodi zamore „Unio“ zavarovanja največje vrednosti sklepati in dajati na podlagi te zveze svojim zavarovancem največje porošstvo. Vsakoletni dobiček razdelil se bode med zavarovance.

Zvonove proti prelomu ali razpoku. V to stroko zavarovanja spadajo one škode, katere niso nasledki požara, temveč ki nastanejo vsled drugih katerih koli slučajev. S tem zavarovanjem spoji se tudi lahko zavarovanje proti požaru.

Zavod posreduje tudi pri prvih vzajemnih zavarovalnicah **zavarovanje na življenje in proti nezgodam.**

K obilnej vdeležbi v vseh zavarovalnih strokah vabi podpisani generalni zastop, na katerega naj se blagovoli v vseh zavarovalnih zadevah obračati.

Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osebam, a priporočane morajo biti po dotičnem gospodu župniku, zato prosimo večečastito duhovščino, da se nam iz vsake župnije ena poštena oseba zastopnikom predlaga in tako prihranijo v korist stvari sami — nepotrebni organizacijski stroški.

Ljubljana, meseca maja 1890.

(1)

Generalni zastop „Unio catholica“
za Kranjsko, Spod. Štajersko in Primorsko v Ljubljani.

Zobozdravnik Schweiger

stanuje

hótel „Stadt Wien“ (pri Maliču)
šte. 23 in 24. II. nadstropje.

Ordinira vsaki dan od 9. do 12. ure
dopoldne, od 2. do 5. ure popoldne.
Ob nedeljah in praznikih od 9.
do 1/2. ure.

Najnovejše iznajdbe in sredstva v zobozdravništvu. Najboljše plombe, po barvi zobem prikladne. (5)

☛ Za vsa dela se jamči. ☛

Staro orodje popravlja in prenavlja, posrebuje in

Ivan

pasar
in
izdelovatelj
cerkvenega
orodja

Kregar,

LJUBLJANA,
Poljanska
cesta 3,
(zraven gostilne
»pri zvezdi«).

opozarja in toplo priporoča preč. duhovščini in
sl. cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno

pasarsko delalnico,

v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah
in slogih cerkveno orodje, kot: (5)

monštrance, ciborije, kelihe, taberna-
keljne, svečnike, lestence itd.

iz najtrše in najzanesljivejše kovine, lično in cenó
po poslanih uzorcih ali lastnem načrtu.

ilustrovani ceniki pošljejo se gratis in franko.

pošilja v ognju tudi strelivo in osti po naj-
nižji cen. Blago pošlje dobro spravljeno poštno presto.

C. kr. priv. zavarovalnica

ASSICURAZIONI GENERALI

(Občno zavarovalno društvo v Trstu.)

(Ustanovljeno l. 1831.)

Jamstveni zaklad družbe gld. 40.758.238-42
Iz za ust. je plačala družba škod za . . . 227.371.631-43
Zavarovalno stanje v oddelku za-
varovanj življenja 31. dec. 1888 . . . 116.904.648-39
Premijski listi in premije, ki se
bodo v poznejših letih pobrale v
odd. zavarovanja zoper požar . . . 23.544.053-22

Družba zavaruje:

1. na človeško življenje v vseh mogočih sestavah.
2. Zoper škode po požaru na cerkvena, graščinska in kmetijska posestva, stanovanja in gospodarska poslopja in njihovo vsebino, raznovrstno blago, žetve, les in oglje na prostem, kakor tudi zoper škode vsled podiranja in spravljavanja, vsled strele, plinovega razpoka in onega pri parnih kotlih.

Občinam, cerkvam, samostanom, pobožnim ustanovam in graščinam dovoljuje Assicurazioni Generali 20% odpust normalne premije.

3. Zoper škode vsled prevažanja na blago, pridelke, ladje in druga prevaževalna sredstva mej prevažanjem na morji, rekah, prekopih, jezerih in po suhem s poštami vrednostnimi pošiljatkami vred.
4. Zoper škode vsled razbitja zrcalnih oken in ogledal.
5. Zoper telesne nezgode na račun prve splošnje zavarovalne družbe zoper nezgode na Dunaji.
6. Zoper škode po toči na poljske pridelke na račun »Ogerske zavarovalne družbe po toči in protizavarovalne delniške družbe v Budapešti«.

Pri zavarovalni stroki na življenje jamčejo zavarovalni pogoji zavarovane razven drugih prednostij:

veljavnost polic v slučaju samoumora, dvovoja itd. po petletnem obdobju;

nezastavljene police ne morejo ugasniti po triletnem obdobju;

pravica do obnove (lekom 3 mesecev) polic, ki so ugasnile zaradi neplačevanja zavarovalnin, popolnoma neodvisno od zdravja se živečega zavarovanca;

omejitve ničnostih razlogov za slučaj nameravane in dokazane goljufije;

brezplačno razširjenje zavarovalne veljavnosti do zneska 15.000 gld. za slučaj, ko bi bil zavarovanec poklican k črni vojski, in sicer po enoletnem obdobju;

zavarovanje ne preneha mej vojskim službovanjem za zavarovance, ki so člani stalne vojne ali domobranstva, ter se v tem slučaju priračunavajo najnižje dopolnilne premije.

Nevojniki na suhem (uradniki vojaške pošte in brzojava, vojaški zdravniki, vojaški živinozdravniki, vojaški lekarnarji, vojaški duhovniki, računski in intendantni uradniki) ali vojniki na suhem od feldveblja navzdol ne plačajo dopolnilnih premij, za vojskino zavarovanje do zneska 3.500 gld., ako je polica že tri leta veljavna.

Zavarovalni oddelek na življenje je popolnoma samostojen. Ima lastno premoženje in je od drugih strok tako ločen in neodvisen, da tudi slučajna zguba pri zavarovanju zoper požar ali škode pri prevažanju ne more vplivati na to stroko.

Družba jamči za olajšave, ki se strinjajo z zdravim trgovskim poslovanjem, tako pri odmerjanju zavarovalnin, kakor tudi pri likvidaciji škod, katere vedno točno izplačuje. (23)

Glavni zastop v Ljubljani:

C. Tagliapietra,

Gradišča št. 4.

Andr. Druškovič

trgovino z železnino na mestnem trgu 10,

priporoča po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, štorje
za štokadoranje, samokolnice,
traverze in stare železniške šine
za oboke, znano najboljši kam-
niški Portland- in Roman-ce-
ment, sklejni papir (Dachpappe)
in asfalt za tlak, kakor tudi

lepo in močno narejena

štedilna ognjišča

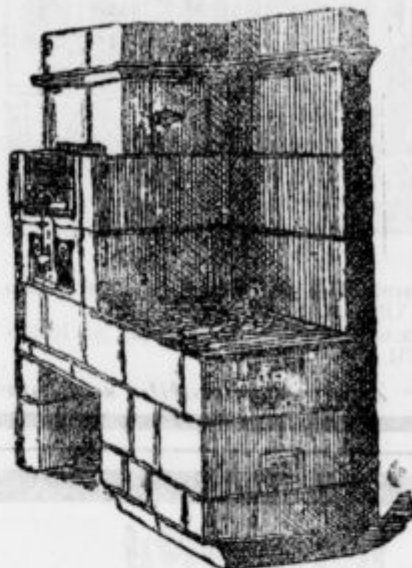
in njih posamezne dele.

Vodnjake za zabijati v zemljo, s ka-
terimi je mogoče v malih urah in
majhnimi stroški na pravem mestu do
vode priti; ravno tako se tudi dobivajo
vsi deli za izkopane vodnjake, železne
cevi in železoliti gornji stojali, kakor tudi za lesene cevi mesingaste
trombe in ventile in železna okova.

Za poljedelstvo:

vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno nasajeni plugi in plužna, železne in lesene
brane in zobove zanje, motike, lopate, rezovnice, krampe itd.

☛ Tudi se dobiva zmirom sveži dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za
gnojenje polja.

St. 8951.

Razpis.

(3—2)

Deželni odbor kranjski razpisuje splošno ponudbeno obravnavo za oddajo
zgradbe dveh dovoznih cest

v kamniškem cestnem okraji, in sicer:

1. k železniški postaji v Terzinu v dolgosti 122 m in v širokosti 5 m za
proračunjeni znesek 700 gld.

2. k železniški postaji v Domžalah v dolgosti 142,5 m in v
širokosti 8 m za proračunjeni znesek 1050 gld.

Dotični stavbinski podatki, namreč načrti, proračuni in pogoji so v navadnih uradnih
urah na razgled v pisarni deželnega stavbinskega urada v Ljubljani in pri načelniku
okrajno-cestnega odbora kamniškega, gospodu Ivanu Levcu v Mengšu. Ponudniki naj svoje
ponudbe vsaj do 12. ure dopoldne

dné 16. novembra 1890. leta

izročé pri deželnem odboru kranjskem v Ljubljani.

Ponudbe morajo biti kolekovane in zapečatené z napisom na zavitku:

„Ponudba za dovozno cesto“

Vsaki ponudbi se mora priložiti 5% jamčevino dotične zgoraj navedene cene, ali
v gotovini ali pa v hranilničnih knjižicah. V ponudbi se mora vsak ponudnik izjaviti, da
so mu znani zgoraj omenjeni stavbinski podatki ter da se pogojem podvrže.

Ponudniki naj zapišejo razločno s številkami in z besedo, koliko odstotkov odjenjajo
od jednotlivih dražbenih cén ter naj ponudbi pristavijo kraj in dan, potem svoje bivališče,
svoj posel in lastnoročni podpis krstnega in rodbinskega imena.

Deželni odbor si pridržuje pravico, izmed ponudnikov po svojem preudarku izbrati
si podjetnika ne gledé na to, koliko odstotkov kdo odjenja, ali pa tudi razpisati novo
obravnavo. Oziralo se bode le na pismene v razpisni dóbi došle ponudbe. Gledé varščine
(kavcije) opozarjajo se ponudniki na pogoje.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani dné 5. novembra 1890.

St. 20182.

Ustanova.

Pri podpisnem magistratu je za tekoče leto podeliti

ustanovo za dekliško balo v znesku 100 gld.

katero je občinski svét ljubljanski osnoval 1879. leta povodom
srebrne poroke Njih Veličastev.

Pravico do te ustanove imajo uboge, poštene in v ljub-
ljansko mestno občino pristojne dekleta, ki so se od 24. aprila
1889. l. sém omožile.

Prošnje, podprte s potrebnimi spričevali, vložiti je tukaj do
20. novembra 1890.

Mestni magistrat ljubljanski,

dné 28. oktobra 1890.

(3—2)

Gradec: Lekarna Vendelina pl. Trnkóczy-ja, deželna lekarna, Sackstrasse.
Dunaj: Lekarna Viktorja pl. Trnkóczy-ja, „pri sv. Frančišku“, (ob jednem kemična tovarna), V., Hundsturmstrasse 113. (7)

Dunaj: Lekarna Julija pl. Trnkóczy-ja, „pri zlatem levu“, VIII., Josefstädterstrasse 30.
Dunaj: Lekarna dr. Otona pl. Trnkóczy-ja, „pri Radeckiju“, III., Radetzkyplatz 17.

Zunanja naročila se s prvo pošto izvršujejo.

Nepresegljivo za zobe
je

I. salicilna ustna voda

aromatična, upliva okrepčevaljoče, zabranjuje gnjilobo zob ter odstranjuje iz ust neprijetni duh. Jedna velika steklenica 50 kr.

II. salicilni zobni prašek

splošno priljubljen, upliva jako okrepčevaljoče ter ohranjuje zobe svetlo-bele, a 30 kr.

Navedeni sredstvi, o katerih je došlo mnogo zahvalnih pisem, ima vedno sveži v zalogi ter vsak dan po pošti pošilja

lekarna

Ubald pl. Trnkóczy

diplomovani posestnik lekarne in kemik, poleg mestne hiše v Ljubljani.

Fran Jevnikar

Ljubljana

Tržaška cesta šte. 29

priporoča prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu

lepo, ukusno in solidno izdelane salonske in navadne lončene, belo, rujav, zeleno in slonokoščeno osteklene, ognju protivne

peči

v najraznovrstnejših oblikah, kakor tudi vse v to stroko spadajoče izdelke po najnižjih cenah.

Cenilnike pošiljam na željo franco.

Zastopništvo

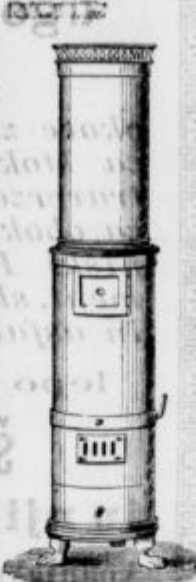
pri (40-33)

Vidic & Comp.

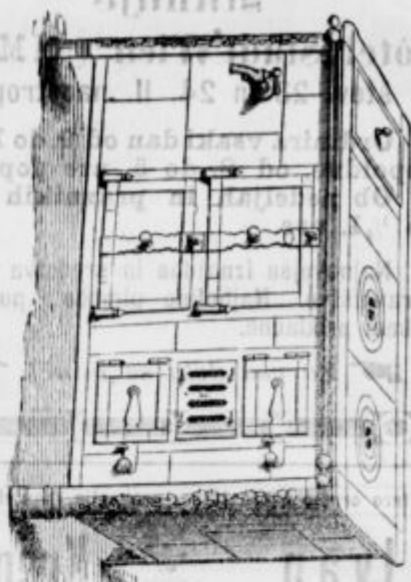
Slonove ulice.

Trgovina z železnino
ALBIN-a C. AHČIN-a,

v LJUBLJANI, Gledališke ulice šte. 8,

ima vedno bogato zalogo peči, samostalnih štedilnih ognjišč in posameznih delov za nje, kakor: vratice, vratice ognjišč za silo, ognjiščnih oklepov, roštev za praženje, plat, cevi za dimnike itd.

Staro železo, mesing, baker, kositar, cink, svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah. (12-3)

FERD. BILINA & KASCH

Židovske ulice šte. 1 LJUBLJANA Židovske ulice šte. 1

priporočata svojo bogato zalogo vseh vrst rokavic od usnja (lasten izdelek), kakor tudi kaj trdne volnate zimske rokavice za gospode in gospe.

Velika izbira

(10-5)

zimskih čevljev (Filzschuhe)

nizkih in visokih, dalje nepremočnih gumi-čevljev (Gummiüberschuhe) za otroke, gospode in gospe. — Izdelujeta in imata v zalogi

kirurški obveze in kilne pasove

jamčeno najnatančnejše in trpežne, istotako razne kirurški priprave.

Velika izbira

potnih kovčegov in torbic,

kravat, hlačnikov, ketaš, glavnikov, mila in parumov. Zaloga pristnega ameriškega gumi-perila

v vseh modnih oblikah; najnovejši v ohiffon-, zavratnih in manšeta.

Telovniki, nogovice, tudi normalno perilo po profesor Jägrovem sistemu.

Vse po najnižjih cenah.

Premija na svetovni razstavi v Londonu 1862, Parizu 1867, Dunaji 1873, Parizu 1878.

Klavirji na obroke za na deželo

salonski krilasti klavir, pianine (52-41)

iz tovarne svetovno znane tvrdke (Gottfried Cramer) — Wilh. Mayer na Dunaji za 380 gld., 400 gld., 450 gld., 500 gld., 550 gld., 600 gld., 650 gld., pianine za 350 gld. do 600 gld.

Klavirji družih tvrdk za 280 do 350 gld. Izposojilo klavirjev za na deželo pod najugodnejšimi pogoji.

Prodajalnica in posojilnica klavirjev A. Thierfelder, Dunaj, VII., Burggasse 71.

Trgovina z železnino

Albin-a C. Ahčin-a

v Ljubljani, Gledališke ulice št. 8,

priporoča svojo bogato zalogo poljedelskega orodja, posebno plugov, lepo in močno izdelanih po najnižji ceni, plužnih delov, motik, lopat, ameriških gnojnih vil, prav lepo in lahko izdelanih, a poleg tega vendar trpežnih, zobov za brane, žag za na vodo, pil za žage, delov za vodnjake, mesingastih plošč za komate, potem rož, steselcev, ôs, zavornic za vozove, okov za vozé itd., šin za kolesa, podkev, okel, konjskih žabljev, slokih žag, kôs, srpov, slamoreznih kôs, klepalnega orodja, sekir, cepinov, železnih grabelj. (28-26)

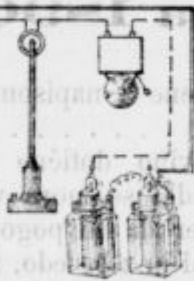
Staro železo, mesing, baker, kositar, cink, svinec kupuje se vedno po najvišjih cenah.

Hišni telegraf

brez telefona

le gld. 4-50

in višje.

Posamezni deli za napeljavo strelovodov, hišnih telegrafov in telefonov

se vedno na razpolago.

Za dobro, zanesljivo in točno delo jamči, cena je kar mogoče nizka.

Josip Rebek,

(prej Karol Ahčin)

ključarski mojster,

13 Francovo nabrežje Ljubljana Francovo nabrežje 13.

priporoča svojo izborni zalogo lepo, natančno in trpežno izdelanih

štedilnih ognjišč

okov za okna in vrata; izdeluje tudi

(6)

železne ograje

v vsakovrstnih oblikah po poslanih vzorcih ali lastnem načrtu in spleh vsa ključarska dela po najnižji ceni.

Sprejema naročila iz mesta in z dežele ter je izvršuje točno, poseni in zanesljivo.

Posebno opozarja na svojo na Kranjskem največjo zalogo

elektrotehničnih proizvodov

katera omogočuje najzanesljivejšo vpeljavo telegrafov in hišnih telefonov v poljubni dolžnosti. Slednja priporoča še posebej cenjenim g. trgovcem in tovarnarjem v varstvo pred tatovi in svrhu hitrega poslovanja.

Prečast. duhovščini, veleposesnikom, tovarnarjem in sploh hišnim posestnikom se priporoča za napeljavo

strelovodov,

katera napeljuje na stolpe, dimnike in poslopja po najnovešem zanesljivem načinu; popravlja tudi že napeljene pohabljenе strelovode, katerih zanesljivost preizkuša z navlašč za to naročenim „elektrometrom“. (20-13)